

OMBUDSMANKA INFORMOVALA MINISTRA VNÚTRA O SVOJICH ODPORÚČANIACH, KTORÉ REZORT DOTERAZ NEPRIJAL

(Bratislava, 30. marca) Verejná ochrankyňa práv **Mária Patakyová** sa listom obrátila na ministra vnútra Romana Mikulca, aby mu poskytla prehľad opatrení smerujúcich k odstráneniu porušovania ľudských práv, na ktoré dlhodobo upozorňuje a ministerstvu odporúča.

„Uvedomujem si, že vzhľadom na súčasný spoločenský vývoj v súvislosti s pandémiou koronavírusu COVID-19 vystúpili do popredia iné okruhy otázok, na ktoré je aktuálne potrebné adekvátne a rýchlo reagovať. Zároveň však verím, že sa k ľudskoprávnym témam budeme môcť osobne stretnúť v blízkej dobe,“ uviedla verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová v liste ministrovi.

Aj napriek mimoriadnej situácii je potrebné zaoberať sa aj ochranou ľudských práv a dohliadať na to, aby postupy štátu neporušovali práva neprimeraným spôsobom. Verejná ochrankyňa práv oslovila ministerstvo vnútra v súvislosti s viacerými oblasťami, ktoré musia riadne fungovať aj počas pandémie. Ide o opatrenia týkajúce sa najmä fungovania polície a jej represívnej zložky, ktorá môže byť používaná aj dnes (napríklad kamerové záznamy a nezávislosť policajnej inšpekcie) či sociálneho zabezpečenia štátnych zamestnankýň a zamestnancov, ktorí sa aj v tomto období starajú o život a bezpečie obyvateľov – hasiči, hasičky, vojaci, vojačky, policajti, policajtky, príslušníci a príslušníčky ZVJS.

Využitie kamerových záznamov pri policajných akciách

Ombudsmanka v prehľade odporúčaní ministra upozornila na potrebu zabezpečiť kamerové záznamy z každej plánovanej policajnej akcie, v ktorej sa už pri jej príprave predpokladá použitie donucovacích prostriedkov. Návrh opatrenia vyplynulo z preskúmania policajného zásahu v Moldave nad Bodvou v roku 2013, ktoré zrealizovala ešte predchádzajúca verejná ochrankyňa práv.

Vyhradené priestory aj nezávislá inšpekcia

Ombudsmanka ministrovi vnútra tiež pripomenula, aby inicioval právnu úpravu posilňujúcu nezávislosť Úradu inšpekčnej služby tak, aby zodpovedala štandardu, ktorý vo svojej rozhodovacej činnosti zdefinoval Európsky súd pre ľudské práva.

Zároveň upozornila i na nelegálne využívanie vyhradených priestorov, do ktorých polícia v niektorých prípadoch umiestňuje zadržané osoby. V záujme konštruktívneho riešenia tohto problému sa v roku 2019 stretla s bývalou ministerkou vnútra Denisou Sakovou. Výsledkom stretnutia bola vzájomná dohoda, na základe ktorého bola vytvorená pracovná skupina na Prezídium PZ s účasťou zástupcov Kancelárie verejného ochrancu práv. V súčasnosti je v prípravnom štádiu legislatívny návrh zmien, ktorého cieľom je vytvoriť zákonný rámec pre postup policajtov pri obmedzovaní osobnej slobody tak, aby bol zásah vždy zákonný a aby bol

minimalizovaný priestor pre svojvôľu a porušovanie základných práv a slobôd. Verejná ochrankyňa práv odporučila ministrovi vnútra Romanovi Mikulcovi, aby podporil a pokračoval v príprave legislatívneho návrhu zmien, ktorého cieľom je vytvoriť zákonný rámec pre postup polície pri obmedzovaní osobnej slobody tak, aby bol zásah vždy zákonný a aby bol minimalizovaný priestor pre svojvôľu a porušovanie základných práv a slobôd.

Výška materského pre policajtov, policajtky či hasičov a hasičky je diskriminačná

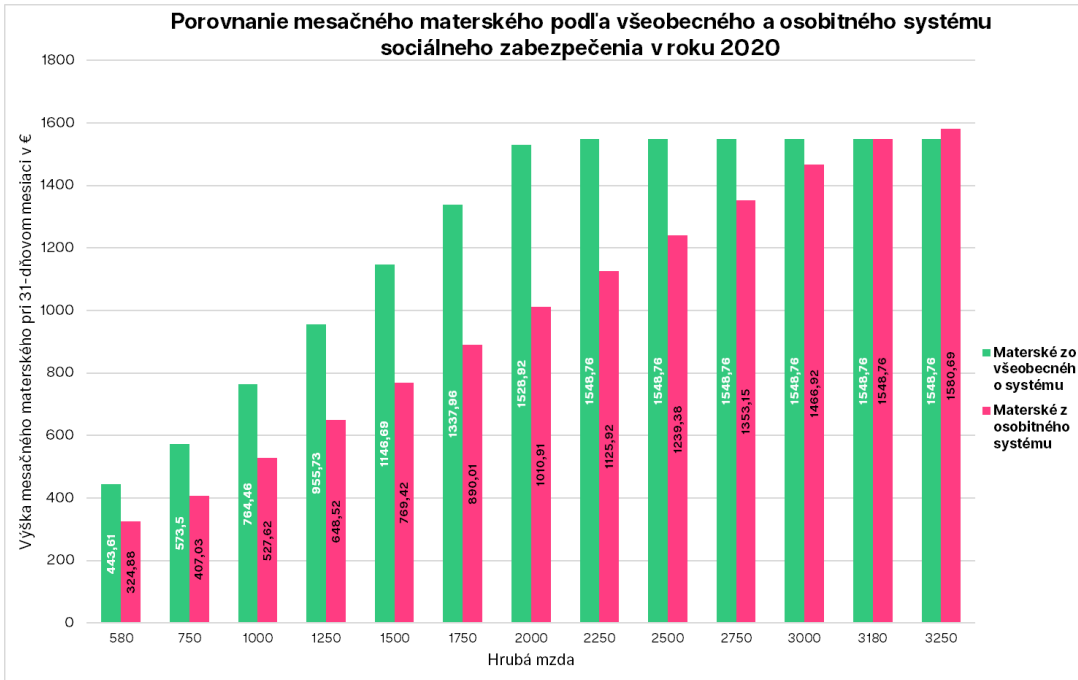
Ombudsmanka ministra ďalej upozornila, že po preskúmaní niekoľkých podnetov zistila, že mužom, príslušníkom ozbrojených a záchranných zborov (hasičom, policajtom, vojakom či príslušníkom ZVJS) nie je umožnené (až na niektoré výnimočné prípady) počas rodičovskej dovolenky (za predpokladu prevzatia starostlivosti o dieťa) poberať materské na rozdiel od iných zamestnancov. Súčasne tiež zistila, že celková výška materského príslušníkov a príslušníčok týchto zborov je nižšia ako v prípade zamestnancov a zamestnankyň iných povolání. Z uvedeného dôvodu skonštatovala, že ide o nerovnaký prístup, ktorý má byť odstránený zmenou právnej úpravy.

Problém sa týka v zásade všetkých príslušníčok a príslušníkov zborov, ktorí v období rozhodujúcom pre výpočet výšky materského zarábali viac ako 3 180 € v hrubom. Takúto mzdu však priemerní príslušníci či príslušníčky zborov nedosahujú. Nárok na rovnaké materské ako iní zamestnanci a zamestnankyne nemajú ani napriek tomu, že platia rovnaké odvody.

Dosiahnuť by to bolo možné len vtedy, ak by sa príslušníci a príslušníčky zborov popri povinnom nemocenskom poistení v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia dali ešte dobrovoľne poistiť vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia. Verejná ochrankyňa práv to však nepovažuje za vhodné riešenie. **„Právna úprava sociálneho zabezpečenia by nemala vyžadovať od príslušníkov a príslušníčok zborov, aby museli hľadať s kalkulačkou v ruke iné možnosti – v tomto prípade ďalšie dobrovoľné poistenie – keď chcú dosiahnuť normálny štandard garantovaný ostatným z povinného poistenia. Práve naopak, vo veciach sociálneho zabezpečenia by mala byť právna úprava dostatočne jasná a presná, aby učinila zadosť krehkej dôvere jednotlivca v štát a právo. Považujem za neprijateľné, aby podmienkou získania štandardného materského pre príslušníkov a príslušníčky bola existencia viacerých nemocenských poistení (na povinnej a dobrovoľnej báze) spojená s platbou vyšších odvodov,“** vysvetlila verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová. Zároveň podotkla, že za tento stav môže najmä zvyšovanie materského vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia všetkých zamestnancov a zamestnankyň, ktoré nebolo nasledované primeraným zvýšením materského v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia príslušníkov a príslušníčok zborov.

V návrhu na zmenu právnej úpravy ombudsmanka podložila svoje zistenia príkladom, v ktorom prepočítala materské zo všeobecného sociálneho systému a osobitného systému sociálneho zabezpečenia. Porovnala pritom výpočet materského pre otcov či matky, ktorých hrubý mesačný príjem bol v roku 2019 stabilne vo výške 1 500 €, pričom k 2. 1. 2020 im vznikol nárok na materské. **„Zistila som, že rozdiely vo vyplácaných nemocenských dávkach – materského sú zásadné. Zatiaľ čo takýto hypotetický zamestnanec alebo zamestnankyňa vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia získa nárok na nemocenskú dávku – materského v dennej výške 36,99 €, tak príslušník či príslušníčka zborov s rovnakým**

príjmom získa nárok na nemocenskú dávku – materské v dennej výške 24,82 €. Po prepočítaní potenciálnych dávok aj na ostatné skupiny som zistila, že znevýhodnenie príslušníkov a príslušníčok oproti všeobecnému systému sociálneho zabezpečenia siaha až do platu 3 180 € v hrubom,“ uviedla verejná ochrankyňa práv.

Podľa verejnej ochrankyne práv nemá nerovnaké zaobchádzanie v oboch situáciách rozumné zdôvodnenie a porušuje viaceré články Ústavy Slovenskej republiky. Ombudsmanka preto vyzvala nového ministra vnútra, aby sa jej návrhom na úpravu zákona zaoberal.

Voľba zo zahraničia vo všetkých voľbách

Ombudsmanka poukázala aj na súčasný zákon, ktorý neumožňuje občanom a občiankam s volebným právom v Slovenskej republike nachádzajúcim sa v čase konania volieb mimo územia republiky, uplatniť svoje volebné právo. Voľba poštou zo zahraničia je možná iba v prípade parlamentných volieb a v referende. Odporučila preto ministrom vnútra, aby inicioval právnu úpravu, ktorá umožní občanom a občiankam s volebným právom v Slovenskej republike naplniť ich ústavné právo voliť vo voľbách a v referendách aj v prípade, že sa v čase ich konania nachádzajú v zahraničí.